

პედაგოგია Pedagogic

ღირებულებითი განათლება და კონსტრუქტივიზმი (PROVE)

ნათია გაბაშვილი, ნინო მოდებაძე

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თელავი, საქართველო
e-mail: Natia_gabashvili@yahoo.com
Ninomode@yahoo.com
<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.21>
SJIF 2026: 8.679

ადამიანური ღირებულებების როლი ფუნდამენტურია ადამიანის ცხოვრების განვითარებისთვის, რადგან ისინი ჩვენი გამოცდილების, ურთიერთობებისა და გადაწყვეტილებების დამაკავშირებელი ელემენტებია. ისინი ასევე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ ჩვენი იდენტობის შექმნაზე ზოგადად განვითარებაზე.

ადამიანური ეთიკური და მორალური პრინციპები წარმოადგენს იდეალურ სტანდარტს ნებისმიერი ადამიანის ცხოვრებისა და არსებობისთვის. ღირებულებითი განათლება კი არის სწავლებისა და სწავლის მეთოდი, რომელიც ცოდნის შეძენასთან ერთად, ავითარებს სტუდენტებში ღირებულებებს, ხდის სწავლის პროცესს საინტერესოს და ხელს უწყობს სწავლისა და სწავლების მიზნების მიღწევას.

ნაშრომში მოცემულია ძირითადი მიზეზები, თუ რატომაა ღირებულებითი განათლება მნიშვნელოვანი და აუცილებელი თანამედროვე განათლებაში. განხილულია კონსტრუქტივიზმის არსი, მნიშვნელობა და პრინციპები, რომლის მიხედვითაც ცოდნის შეძენა, აზროვნების განვითარება და ღირებულებების ჩამოყალიბება არ უნდა იყოს გარეგანი მიმართულების, არამედ ბავშვის მიერ უნდა იყოს კონსტრუირებული საკუთარი შინაგანი სამყაროს ფარგლებში. ღირებულებითი განათლების მთავარ ქვაქუთხედს წარმოადგენს ცოდნისა და ღირებულებების ინტეგრაცია, ეს გულისხმობს ინდივიდისათვის არა მხოლოდ საგნობრივი ცოდნის გადაცემას, არამედ მის ჰოლისტურ განვითარებაზე ზრუნვას, რაც მისი მომავალი კარიერული და პიროვნული წინსვლისათვის მთავარი იარაღია.

ჩვენი მიზანია აღვზარდოთ მომავალი თაობა, რომლებიც წარმატებულები არიან არა მხოლოდ აკადემიური მოსწრებით, არამედ ხასიათითაც და გვჯერა, რომ ნამდვილი წარმატება დაბალანსებულ განვითარებაშია. ღირებულებითი განათლება კი ამ ბალანსის მიღწევის განუყოფელი ნაწილია.

საკვანძო სიტყვები: ღირებულებითი განათლება, სწავლა/ სწავლების მეთოდი, ღირებულებები

ღირებულებითი განათლება არის სწავლებისა და სწავლის მეთოდი, რომელიც ცოდნის შექმნასთან ერთად, ავითარებს სტუდენტებში ღირებულებებს, ხდის სწავლის პროცესს საინტერესოს და ხელს უწყობს სწავლისა და სწავლების მიზნების მიღწევას.

მისი მიზანია, ისეთი ღირებულებების განვითარება, როგორცაა პატიოსნება, თანაგრძნობა, პატივისცემა, პატიოსნება და პასუხისმგებლობა, რაც ხელს უწყობს ინდივიდებში ეთიკური გადაწყვეტილებების მიღებას და სწორისა და არასწორის მკაფიო განცდის შექმნას. განათლების ეს ფორმა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სტუდენტის ემოციური ინტელექტის დახასიათებაში და, შესაბამისად, მისი საერთო განვითარების მნიშვნელოვან ელემენტს წარმოადგენს.

ღირებულებითი განათლება ცდილობს მოსწავლეებს არა მხოლოდ აზროვნება, არამედ გრძნობებისა და ასოციაციების ჩამოყალიბებაც ასწავლოს.

ის არა მხოლოდ ინდივიდუალურ ზრდას უწყობს ხელს, არამედ მთელი საზოგადოებისთვის გაუმჯობესებასაც მოაქვს. შედეგად, სტუდენტებში ჰარმონიის, ერთიანობისა და კოლექტიურობის განვითარება ხდება. ის ავითარებს მთლიან ადამიანს - ადამიანს არა მხოლოდ ინტელექტით, არამედ ემოციებითა და სინდისით. ის ამზადებს ინდივიდებს ეთიკური ცხოვრებისთვის, ემოციური სიმღიერისა და სოციალური ბალანსისთვის საჭირო ფუნდამენტური უნარებით. “ღირებულებები გამოხატავენ, ადამიანის შეხედულებებს/წარმოდგენებს, მორალურ თუ ეთიკურ სტანდარტებს, რომლებიც საფუძვლად უდევს მისი ცხოვრების სტილს, და რომლებიც, ხშირ შემთხვევაში, განსაზღვრავენ მის ქცევას სხვადასხვა სიტუაციაში და გავლენას ახდენენ მის გადაწყვეტილებებზე“ [შავერდაშვილი, ე. მოსიაშვილი, თ. 2018:23].

ქვემოთ მოცემულია ძირითადი მიზეზები, თუ რატომაა ღირებულებითი განათლება მნიშვნელოვანი და აუცილებელი თანამედროვე განათლებაში:

- **თვითგამორკვევის გზით** მოსწავლეებს მოტივაციას აძლევს, ჩაერთონ დილემის გადაწყვეტაში და თანამშრომლობითი ძალისხმევით მოძებნონ შესაბამისი ინფორმაცია ერთი ან მეორე ვარიანტის მხარდასაჭერად (Ryan and Deci 2017);
- **მონაწილეები სწავლობენ** არგუმენტების ჩამოყალიბებასა და დადასტურებას, ჰიპოთეზების შემოწმებას. აზროვნებენ ანალიტიკურად და კრიტიკულად.
- **პიროვნების ხასიათის ფორმირება:** ღირებულებითი განათლება არსებით ფუნქციას ასრულებს ადამიანის პიროვნების ფორმირებაში. მისი მეშვეობით სტუდენტები სწავლობენ თუ როგორ გამოარჩიონ სწორი ან მცდარი. ავითარებს მნიშვნელოვან ადამიანურ თვისებებს, რაც არამარტო ადამიანის განვითარებისათვის, არამედ სრულყოფილი სოციუმის ჩამოყალიბების-თვისაა აუცილებელი.
- **კონფლიქტებისა და პრობლემების გადაჭრის აუცილებელი უნარ-ჩვევებით აღჭურვა:** სტუდენტები სწავლობენ დავების მშვიდობიანად მოგვარებას, რაც ხელს უწყობს უფრო ჰარმონიულ და თანამშრომლობით თანაცხოვრებას
- **კრეატიულობის აზროვნების გაუმჯობესება** - სტუდენტები განიხილავენ პრობლემას სხვადასხვა კუთხიდან, სწავლობენ პრობლემას სხვადასხვა პერსპექტივიდან და ხედავენ და იაზრებენ პრობლემასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა მოსაზრებებს.
- **ჰოლისტური განვითარება:** ჩვენი მიზანია, აღვზარდოთ სტუდენტები, რომლებიც წარმატებულები არიან არა მხოლოდ აკადემიური მოსწრებით, არამედ ხასიათითაც. ჩვენ გვჯერა, რომ ნამდვილი წარმატება დაბალანსებულ განვითარებაშია და ღირებულებების განათლება ამ ბალანსის მიღწევის განუყოფელი ნაწილია.
- **მიღებული ცოდნის გამოყენება** - სტუდენტებს ეძლევათ შესაძლებლობა გამოიყენონ ის, რაც ისწავლეს. ამ შემთხვევაში სასწავლო პროცესის მიზანი არ არის ფაქტების უმიზნო

დამახსოვრება, არამედ სასწავლო მასალის ინტენსიური განხილვა და ინტერდისციპლინარული ცოდნის კონსტრუირება.

- **ღირებულებების გაგება და მათი გამოყენება** - კონკრეტული პრობლემური სიტუაციების (ე.წ. ღირებულებითი კონფლიქტების) განხილვისას, სტუდენტები აფასებენ ღირებულებებთან დაკავშირებულ განსხვავებულ მოსაზრებებს, რაც ხელს უწყობს ღირებულებების ღრმა გაგებას და პრობლემების გადაჭრის სტრატეგიების შემუშავებას.

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სტუდენტები აქტიურად ქმნიან საკუთარ მორალურ და ეთიკურ ჩარჩოს გამოცდილების, სოციალური ურთიერთქმედებისა და რეფლექსიის გზით, იმის ნაცვლად, რომ პასიურად მიიღონ ნაკარნახევი ნორმები. ამიტომ ნათელი ხდება, რომ ღირებულებითი განათლება დაფუძნებულია სწავლების კონსტრუქტივისტულ მიდგომაზე, რომლის თანახმად სტუდენტები ახალ ინფორმაციას უკვე შესწავლილი ცოდნის საფუძველზე სწავლობენ.

კონსტრუქტივიზმის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ სწავლა მოსწავლის მიერ აქტიური მშენებლობის პროცესია. ინდივიდები აქტიურად აყალიბებენ საკუთარ ცოდნას სამყაროს შესახებ საგნების განცდისა და ამ გამოცდილებებზე რეფლექსიის გზით, ინფორმაციის პასიურად შთანთქმის ნაცვლად.

კონსტრუქტივიზმი არის როგორც სწავლის თეორია, ასევე განათლების ფილოსოფია, რომელიც გვთავაზობს, რომ მოსწავლეები აქტიურად ავითარებენ ცოდნას გამოცდილებისა და ურთიერთქმედების გზით. ამ თეორიის თანახმად, განათლება უნდა იყოს ორიენტირებული პრობლემების გადაჭრასა და კრიტიკულ აზროვნებაზე, რაც წახალისებს მოსწავლეებს, დააკავშირონ ახალი ინფორმაცია წინა ცოდნასთან. ის ხაზს უსვამს მოსწავლეზე ორიენტირებულ სწავლებას, სადაც მასწავლებლები გიდეების როლს ასრულებენ, ვიდრე დირექტივებს იძლევიან და ასე ხელს უწყობენ სიღრმისეულ გაგებას და შემეცნებას.

კონსტრუქტივიზმი ძირითადად XX საუკუნის დასაწყისში და შუა ხანებში განვითარდა. კონსტრუქტივიზმის ცენტრში ორი ძირითადი მიმართულებაა: კოგნიტური კონსტრუქტივიზმი, რომლის პიონერიც ჟან პიაჟე იყო, და სოციალური კონსტრუქტივიზმი, რომელიც ლევ ვიგოტსკიმ შეიმუშავა. პიაჟე ფოკუსირებული იყო იმაზე, თუ როგორ ადაპტირებენ მოსწავლეები თავიანთ კოგნიტურ სტრუქტურებს ისეთი პროცესების მეშვეობით, როგორცაა ასიმილაცია და აკომოდაცია ახალ გამოცდილებაზე რეაგირებისას, ხოლო ვიგოტსკი ხაზს უსვამდა სოციალური ურთიერთქმედებისა და კულტურული კონტექსტის კრიტიკულ როლს ცოდნის კონსტრუირებაში.

კონსტრუქტივიზმის ცენტრალური პრინციპი ისაა, რომ სწავლა მიმდინარეობს ნელ-ნელა შენებით, ანუ კონსტრუირებით და მოსწავლეები ახალ ცოდნას წინა ცოდნის საფუძველზე აგებენ. ძირითადად, მოსწავლეები წინა ცოდნას საფუძვლად იყენებენ და მასზე აფუძნებენ ახალ ცოდნას. ამგვარად, ყველას ინდივიდუალური გამოცდილება მათ სწავლას უნიკალურს ხდის.

კონსტრუქტივიზმის მრავალი კონკრეტული ელემენტი და პრინციპი არსებობს, რომლებიც აყალიბებენ თეორიის მუშაობისა და სტუდენტებისთვის მისი გამოყენების წესს. ეს პრინციპები მდგომარეობს შემდეგში:

- ხდება ცოდნის აგება/კონსტრუირება - ეს არის ძირითადი პრინციპი, რაც იმას ნიშნავს, რომ ცოდნა სხვა ცოდნაზეა აგებული. სტუდენტები იღებენ გარკვეულ ნაწილებს და აწყობენ მათ საკუთარი უნიკალური გზით, ქმნიან რაღაც განსხვავებულსა და ახალს.
- სწავლა აქტიური პროცესია. სწავლა გულისხმობს სენსორულ გააქტივებას მნიშვნელობის შესაქმნელად. მოსწავლემ რაღაც უნდა გააკეთოს სწავლისთვის, ეს არ არის პასიური აქტივობა. მოსწავლეებმა უნდა ჩაერთონ სამყაროში, რათა აქტიურად ჩაერთონ საკუთარ სწავლასა და განვითარებაში. არ შეიძლება უბრალოდ იჯდე და ელოდო, რომ რაღაცებს აგისნიან და ისწავლი, საჭიროა ჩაერთო დისკუსიებში, კითხვაში, აქტივობებში და ა.შ.

- სწავლა სოციალური აქტივობაა. სწავლა პირდაპირ კავშირშია ჩვენი სხვა ადამიანებთან კავშირთან. ჩვენი მასწავლებლები, ჩვენი ოჯახი ან თანატოლები თუ ნაცნობები გავლენას ახდენენ ჩვენს სწავლაზე.
- პროგრესული განათლება აღიარებს, რომ სოციალური ურთიერთქმედება სწავლის გასაღებია და ისინი იყენებენ საუბარს, ურთიერთქმედებას და ჯგუფურ აქტივობებს, რათა დაეხმარონ სტუდენტებს ცოდნის შენარჩუნებაში.
- მოტივაცია სწავლის უმნიშვნელოვანესი გასაღებია. მოსწავლეები ვერ ისწავლიან, თუ მოტივაცია არ აქვთ. პედაგოგებს უნდა ჰქონდეთ მეთოდები, რათა მოსწავლეები ჩართონ და მოტივაცია გაუღვივონ, რომ გაააქტიურონ მათი გონება და დაეხმარონ მათ განათლებისადმი ინტერესის გაზრდაში. მოტივაციის გარეშე, მოსწავლეების-თვის რთულია წარსული გამოცდილების გათვალისწინება და ახალ მასალასთან კავშირების დამყარება.

კონსტრუქტივისტული მიდგომის თანახმად, ცოდნის შექმნა, აზროვნების განვითარება და ღირებულებების ჩამოყალიბება არ უნდა იყოს გარეგანი მიმართულების, არამედ ბავშვის მიერ უნდა იყოს კონსტრუირებული საკუთარი შინაგანი სამყაროს ფარგლებში.

მოსწავლემ, დამოუკიდებლად და მასწავლებლის დახმარებით, უნდა ეცადოს ჩამოაყალიბოს ღირებულებები, რომლებიც სწავლის მნიშვნელოვან ელემენტს წარმოადგენს. სწორი ღირებულებების ფორმირება ადამიანში განათლების სისტემის წამყვანი მიზანია ყოველთვის. არსებობს ღირებულებების რამდენიმე მეცნიერული კლასიფიკაცია. თუმცა, ერთ-ერთი ყველაზე აღიარებულია შვარცის ღირებულებების უნივერსალური თეორია, რომელიც XX საუკუნის ბოლოს ჩამოყალიბდა, რომლის მიხედვით არსებობს ათი ძირითადი ღირებულება, რომლებიც უნივერსალურია და პრაქტიკულად ყველა კულტურას ახასიათებს [Schwartz, 1992]:

კეთილგანწყობა, ზრუნვა – (Care, benevolence)

უნივერსალიზმი – (Universalism)

ტრადიცია – (Tradition)

თვითმართვა – (Self-direction)

უსაფრთხოება – (Security)

კონფორმულობა – (Conformity)

მიღწევა – (Achievement)

ძალა – (Power)

სტიმულაცია – (Stimulation)

ჰედონიზმი – (Hedonism) .

გვინდა ვთქვათ, რომ განათლება, რომელიც ემყარება ღირებულებებს, არსებით როლს ასრულებს ახალგაზრდების ეთიკური ცნობიერების, სოციალური პასუხისმგებლობისა და კრიტიკული აზროვნების ჩამოყალიბებაში [UNESCO, 2015]. ღირებულებითი განათლების მთავარ ქვაკუთხედს წარმოადგენს ცოდნისა და ღირებულებების ინტეგრაცია, ეს გულისხმობს ინდივიდისათვის არა მხოლოდ საგნობრივი ცოდნის გადაცემას, არამედ მის ჰოლისტურ განვითარებაზე ზრუნვას, რაც მისი მომავალი კარიერული და პიროვნული წინსვლისათვის მთავარი იარაღია. ჩვენი მიზანია, აღვზარდოთ მომავალი თაობა, რომლებიც წარმატებულები არიან არა მხოლოდ აკადემიური მოსწრებით, არამედ ხასიათითაც და გვჯერა, რომ ნამდვილი წარმატება დაბალანსებულ განვითარებაშია. ღირებულებითი განათლება კი ამ ბალანსის მიღწევის განუყოფელი ნაწილია.

ლიტერატურა:

1. შვერდაშვილი, ე. მოსიაშვილი, თ. 2018. ცოდნა და ღირებულებითი განათლება. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბილისი.
2. Ryan R.M and Deci, E.L. (2017).Self-Determination Theory. Basic Psychological needs in motivation, development, and wellness. New York. The Guilford Press.
3. Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. Advances in Experimental Social Psychology.
4. UNESCO Publishing. (2015). Global citizenship education: Topics and learning objectives. Paris: UNESCO Publishing.

Natia Gabashvili, Nino Modebadze

Iakob Gogebashvili State university

Telavi Georgia

e-mail: Natia_gabashvili@yahoo.com

Ninomode@yahoo.com

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.21>

SJIF 2026: 8.679

Value Education and Constructivism (PROVE)

Abstract

The role of human values is fundamental in developing people's life, hence they are main elements connecting our experience, relations and decisions. They influence greatly on the creation of personal identity and general development. Human ethical and moral principles represent the ideal standard for the life and existence of any person.

Value education is a method of teaching and learning that, along with the acquisition of knowledge, develops values in students, makes the learning process interesting, and contributes to the achievement of learning and teaching goals.

The paper presents the main reasons why value education is important and necessary in modern education. It discusses the essence, meaning and principles of constructivism, according to which the acquisition of knowledge, development of thinking and formation of values should not be externally directed, but should be constructed by the child within the framework of his own inner world. The main cornerstone of value-based education is the integration of knowledge and values. This involves not only transferring subject knowledge to the individual, but also caring for his holistic development, which is the main tool for his future career and personal development.

Our goal is to raise the next generation who are successful not only in academics but also in character, and we believe that true success lies in balanced development. Value-based education is an integral part of achieving this balance.

Keywords: Value education, learning/tesching method, values

რეცენზენტი: პროფესორი ელენა ეკუმბეევა